

- GUNDEL IMRE–HARMATH JUDIT: A vendéglátás emlékei. Bp. Közgazdasági és Jogi, 1979¹, 1982².
- GUNDEL KÁROLY: Kis magyar szakácskönyv. Átdolgozták fiai GUNDEL FERENC és GUNDEL IMRE. Bp. Corvina, 1984.
- HALÁSZ ZOLTÁN: Gasztronómiai kalandozások Európában. Bp. Panoráma, 1980².
- HALÁSZ ZOLTÁN–LÁNG GYÖRGY: Gundel 1984-1994. Bp. Helikon, 1993.
- KICSI SÁNDOR ANDRÁS: „Gasztronómiai kalandozások.” Holmi 9. (1997) 600-604.
- KRÚDY GYULA: Álmoskönyv. Tenyérjósítások könyve. Bp. Szépirodalmi, 1983⁹.
- SZAKÁL LÁSZLÓ: Híres emberek híres receptjei. Bp. Zrínyi Nyomda, 1990.
- VÉGH ANTAL: Kenyér és vászon. Szokások, hagyományok, emlékek. Bp. Magvető, 1986.

KICSI SÁNDOR ANDRÁS

Kék Macska

Ebben a névben mindkét elem idegenből (ném. *blau* és fr. *chat*) átvett mellékjelentést tartalmaz.

A budapesti vendéglátóipari üzletek nevét GUNDEL IMRE tekintette át (GUNDEL–HARMATH 1982: 56–8). Ő is megemlítette, hogy az üzletnevekben szereplő *kék* színnévvel „a korhelyhétfői találkozások helyeit jelölték” (1982: 57). A ném. *Blaumontag* ‘kék hétfő’, magyarosan *korhelyhétfő*, *suszterhétfő* a hétfői munkaszünetet jelentette, amelyet a XVI. századtól hetenként vagy kéthetenként sörözéssel ünnepeltek az iparosok, általában egy-egy városon kívüli, rendszerint kék (ném. *blau*) golyós cégérű vagy *Kékkel* kezdődő cégérnevű vendéglátóhelyen. A *Blaumontag* intézménye a XIX. században tűnt el.

„Éjjeli zenés, táncos, műsoros mulatóhelyek a macskával kapcsolatos elnevezése francia eredetű. Párizs szülte a különböző jelzőjű *Chat*okat, itt nevezték el így a mulatókat. Ezek nyomán születtek meg a mi *Kék*, *Vörös*, *Tarka Macska* stb. éjjeli mulatóink, hol már nem a valódi macskákra kell gondolnunk, hanem annak fattyúnyelvi ‘nő, leány’ jelentésére” (ZOLNAY–GEDÉNYI 1996: 31). *Fekete*, *Kék*, *Vörös* és *Tarka Macska* vendéglőnév egyaránt előfordult a régi Budapesten (GUNDEL–HARMATH 1982: 57). „Miként a Calvin tér környékén egymást érték a különböző fajta oroszlanokhoz címzett vendégfogadók, a ‘macskák’ a Király utcába tömörültek. A Rumbach utca sarkán volt a Fekete Macska Mulató, nem messze a Kék Macska, a templommal szemben a Vörös Macska” (GUNDEL–HARMATH 1982: 253.) A közülük legnagyobb hírnévre szert tett Kék Macska a VI. kerület Király utca 10. szám alatt a XIX. század első évtizedétől működött, s a két világháború közötti időben szűnt meg. (Ez a név a budapesti telefonkönyvben legalább 1943 óta nem szerepel.)

Irodalom

- GUNDEL–HARMATH 1982 — GUNDEL IMRE–HARMATH JUDIT: A vendéglátás emlékei. Közgazdasági és Jogi, Bp. 1979¹, 1982².
- ZOLNAY–GEDÉNYI 1996 — ZOLNAY VILMOS–GEDÉNYI MIHÁLY: A régi Budapest a fattyúnyelvben. Fekete Sas, Bp. 1996.

KICSI SÁNDOR ANDRÁS